

เกินกว่าที่จะเป็นเสี้ยวหนึ่งของชีวิต

ดร.เกษม เพ็ญภินันท์

242

ความสัมพันธ์ของผมต่อคณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาอาจไม่มีเรื่องราว

มากมายให้จดบันทึกหรือจดจำ แต่ความสัมพันธ์นี้กลายเป็นความผูกพันมากกว่าที่ผูกพันก็เพราะว่า ผู้คนมากมายทั้งที่สังกัดคณะนี้ หรือมีเหตุให้เกี่ยวข้องกับคณะนี้ ล้วนเป็นกลุ่มคนที่ผ่านเข้ามาในชีวิต ไม่ว่าจะเป็นผู้มอบความเป็นมิตรหรือเป็นผู้ร่วมสนทนาทางความคิดของผมในลักษณะต่างๆ เสมอมา

สังคมวิทยาและมานุษยวิทยาในความรู้สึกเป็นมากกว่าความรู้สึกที่ผมได้สัมผัส ได้มีประสบการณ์ร่วมกับกลุ่มคนดังกล่าว แต่เป็นเรื่องราวของมิตรภาพระหว่างผู้คนที่ได้พบปะเส้นทางการผจญภัยทางปัญญาของตนเอง ฉะนั้น ความสัมพันธ์และความผูกพันจึงเกินกว่าจะเป็นเสี้ยวหนึ่งของชีวิตของนักวิชาการผู้ผลิตถิ่นในบ้านตนเอง

ผมเข้าเรียนที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2529 ซึ่งเป็นปีแรกของศูนย์รังสิต แต่ชีวิตของผมรู้จักคณะนี้จริงๆ เมื่อเรียนชั้นปีที่ 3 โดยตะเกียกตะกายด้วยความตั้งใจ ไปลงเรียนวิชาประวัติและทฤษฎีมานุษยวิทยากับอาจารย์ปรีดา เฉลิมเผ่า กอนันตกุล และต้องเป็นอาจารย์ท่านนี้เท่านั้นถึงจะลงทะเบียนเรียน ในเวลานั้น ในสายตาศึกษา คณะนี้ ถือว่าเป็นการหาญกล้าและบ้าบิ่นมากที่มาลงวิชานี้และเรียนกับอาจารย์ปรีดา ต่อมา ผมยังคงเรียนรายวิชาอื่นๆ ของคณะนี้ เช่น ปรัชญาสังคม สังคมวิทยาความรู้ เป็นต้น เก็บคะแนนเป็นกอบเป็นกำ ดึกว่าสาขาวิชาที่ผมเรียนเสียอีก จนเพื่อนๆ สังวิทชวนให้ย้ายคณะมาอยู่กับพวกเขาเลยทีเดียว

หลังจากนั้น ผมก็ไปขออนั่งเรียนในรายวิชาระดับปริญญาโทของคุณ เพราะไม่มีเนื้อหารายวิชาใดในระดับปริญญาตรีที่น่าทำท่ายอีกต่อไป การได้มานั่งเรียนกับนักศึกษาปริญญาโทในตอนนั้นถือเป็นโอกาสอันดีที่ได้อ่านหนังสืออย่างจริงจัง ได้เตรียมความพร้อมเพื่อไปศึกษาต่อต่างประเทศ และได้ครุ่นคิดกับตนเองว่าอยากเลือกเส้นทางชีวิตที่ต้องการนั้นคืออะไร

... วันเวลาที่ดีที่สุดในการเรียนของผมเริ่มต้นที่นี่ ...

ในขณะที่เดียวกัน ผมก็ได้รับการเกื้อกูลที่ดีจากเพื่อนรุ่นพี่ปริญญาโท ซึ่งทุกวันนี้ยังคงติดต่อสัมพันธ์และเป็นมิตรที่ดีต่อกันเสมอมา และที่สำคัญได้อาจารย์ไชยันต์ รัชชกุล และอาจารย์ปรีดาเขียน recommendation ให้อย่างงดงาม ในช่วงเวลาที่สมัครไปเรียนต่อที่ The New School for Social Research

เมื่อผมจบกลับมาเป็นอาจารย์ที่คณะศิลปศาสตร์ ในช่วงปี 2548-2550 สาขามนุษยวิทยาเกิดขาดแคลนอาจารย์ ผมได้รับการทาบทามจากอาจารย์ปรีดาให้มาช่วยสอนบางรายวิชา ซึ่งผมก็ยินดีเป็นอย่างยิ่งและยินดีเสมอ ทุกครั้งที่ได้รับคำเชื้อเชิญจากคณะนี้

การได้มาสอนให้คณะนี้ถือว่าได้รู้พี นวิชาความรู้ทั้งสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาที่ได้รู้เรียน (ควบคู่ไปกับปรัชญา) ที่ The New School อีกครั้ง และได้ความสนุกทางปัญญาที่ได้อ่านได้เรียนรู้สิ่งอื่นๆ อีกมากมายที่ตนเองยังไม่รู้ แถมได้ทบทวนสิ่งที่สนใจในมุมมองที่แตกต่างจากแขนงวิชาหลักของตนเอง แต่ที่น่าสนุกกว่านั้น ก็คือได้มิตรทางความคิดจากนักศึกษาที่มาเรียน มารับฟัง มาร่วมแลกเปลี่ยน และซักถาม ที่หลายๆ ครั้งคำถามเหล่านั้นต้องทำให้เราต้องไปขบคิดและสาธยายต่อ

ความสัมพันธ์และความผูกพันที่มีต่อคณะนี้ที่มีค่ามากอีกสิ่งหนึ่งคือผู้คนที่ทำงานที่คณะนี้ ผมได้รับมิตรภาพและความเอื้ออาทรเสมอ เมื่อก้าวเข้าสู่คณะนี้ โดยเฉพาะ พี่วิชัยและพี่น้องที่ต้อนรับผมเป็นอย่างดีเป็นกันเองที่สุด คณาจารย์ทั้งรุ่นพี่รุ่นน้องและเพื่อนร่วมรุ่น ไม่ว่าจะมาเป็นอาจารย์หรือนิสิต อาจารย์รัตนา อาจารย์หนู พี่จ้อย พี่เดี่ยว อ้า อนุสรณ์ จิม เปิ้ล มีมี ล้วนเป็นกัลยาณมิตรทั้งทางวิชาการและด้านอื่นๆ ของชีวิตที่ดีเสมอมา

ทั้งหมดคือความรู้สึก ที่มีมิตรและมิตรภาพเป็นสาระของความรู้สึก

243